

Vg
5329

Q

Q. 189.
15

Vg
5329

Q. 189.

III, 694.

M

Rosto
XI

Carr

Typis

Q.N. 189.

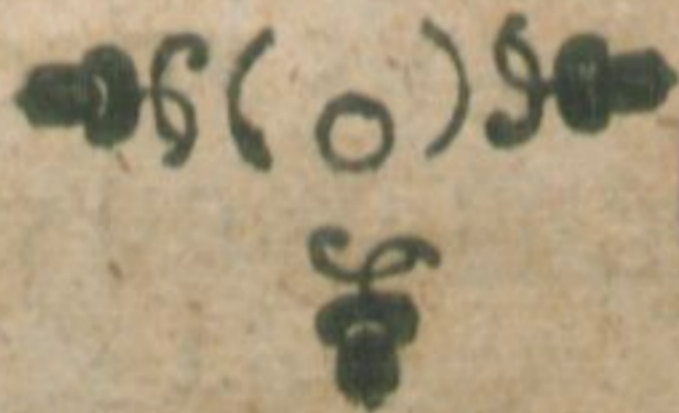
III, 694

JOSUÆ ARNDI
CARMEN
IN
MARTINUM
LUTHERUM

Rostochi Auditorio Magno recitatum
XI. Nov. Anno clc lvc XLV. notiq̄
illustratum.

Carmen amat, quisquis carmine di-
gna gerit:

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI KILLI, Acad. Typographis

2

Pideraen.

Amplissimo

SENATUI
ROSTOCHIENSI

D. D. D.

Celebrare magna magnæ id artis est
opus

PATRES ROSARUM, & arduum se-
qui ardua

NAM MAGNA MAGNIS. Vos igitur
MAGNOS manent

Hæc Magna MAGNI (TE LUTHE-
RE sic voco)

Celebrare magna quod voluit mens par-
vula

Industriæ sit si haud quit esse virium.

JOSUA ARNDIUS.

N
qua
na f
Poë
imm
bus.
deno
faci
niste
men
poti
reat,
bus f
tus f
mabo
psun
affer
intrà
juve

Ad Lectorem.

Nebulas Helicone legere Poëtarum
ita esse debet, Lector, ut nihil quid-
quam magis. Rem enim uti gesta est bo-
na fide enarrare, Historiæ munus non
Poëseos est, quod unus Petronius verbis
immensum quam felicibus expressit tali-
bus. Non res gestæ versibus comprehen-
dendæ sunt, quod longè meliùs historici
faciunt, sed per ambages, Deorumq; mi-
nisteria & fabulosum sententiarum tor-
mentū præcipitandus est liber spiritus, ut
potiùs furentis animi vaticinatio appa-
reat, quàm religiosæ orationis sub testi-
bus fides. Quod si aliquâ ex parte affecu-
tus sum, abundè mihi applausum existi-
mabo. Sin minus, & si scio peccatum i-
psum & hoc esse, non possum tamen non
afferre vice excusationis, scire te velim,
intra ttidui decursum mihi excidisse, &
juveni. Vale.

MEMORIA
DIVI
MARTINI
LUTHERI

CARMINE HEROICO

A
JOSUA ARNDIO,

GÜSTROV.

RECOLENDAM
INTIMATUR.

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI KILLII, Academia Typog

ANNO M. DC. XLV.

Lectori
Andreas Tscherningius,

P. P. P.
f. d.

quum

Laude & Memoria Bona Prosequi
Defunctos,

Ratio & sapientia probent;

mea quidem sententia

Bonum factum,

Immo insigne pietatis est documentum
quando memoriam

MEGALANDRI LUTHERI.

Elegantioris Literatura & Doctrina

Veteris studiosissimus Adolescens

JOSUA ARNDIUS

Carminе Heroico

(Sine affectu & ambitu dicam)

Bono ac erudito

Celebravit.

Quod (fatemur) adeo pensi habuimus,

ut in Acroaterio majore

Ad diem XI. Novembr. Martino Sacrum

Horam IX. Antemeridianam,

A 3

Cum

Typog

Cum magno DEO volente,
Doctorum caveæ Publice sistendum
omnino Arbitraremur.

Quorum igitur commodo fieri potest,
eos,

Ac vel cum primis Honoris causa nuncupandos,
Magnificum Celeberrimæ hujus
Academiae.

RECTOREM;

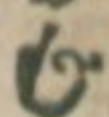
Clarissimos omnium Facultatum
Professores: Ecclesiarum Scholarumque
Doctores: Cives denique nostros Uni-
versos omnes Auditum Benevole
Poemation Enixe & Huma-
nissime Advoco,
Nullus plane Dubitans
Quin hoc daturi sint

&
Beatissimis Manibus
Summi Herois

MARTINI LUTHERI
Assertoris Doctrinæ nostræ
Purioris Constantissimi,
Herculis ad Hæresium Stabulum
Repurgandum Invicti
Cæloque Demissi,

Cujus

Cujus Merita & Virtutes
Supra omnem Commendationis Aleam
Longe Assurgunt;

Divinissimæ Poësi,
Ad quam Cæteroquin Prostituendam,
Inconsulta Famæ Cupiditate,
Omnes hodie Certatim Ruunt,
Vel qui ære nondum Lavantur;

Adolescentis Optimi Conatibus,
Animo Recogitantes Retractantesq. suo,
Juventutem Favore ac plausu,
Ad Eruditionis & Virtutum Imitamenta,
Cum tempore fidem rei factura,
Instigandam esse,
Sicut enim Arbores Fecundantur Aura,
Quæ novo vere spirat:

Ita heic est:

Mirum quantum Benevolentiaë illi Venti
Animos Provehant & producant.
Cujus voti si Uterque Damnabimur
Erit, de quo nobis Abundantissime Gratulemur.
Adeste Igitur Frequentes,

Auribus, Linguis, animis
Favete.

Percepta intra Horulam Recitatione

Non Vos Amplius Morabimur,
Quin illico dimissos
Tacita, sed Calida Prosequemur Apprecatione,
Ut DEUS
Bonitate Optimus
Potentia Maximus
Vos Universos omnes
Felicissimos esse Jubeat.
Fiat! Fiat! Fiat!

A DEO

S

Unda
Purpu
Maxi
Nomi
Qua
Tingi
Ardua
Avia
Qua
Accip
Tempo
Sacr
Carmi
Sparg
Te LL
Per tu
Ire pe
Et la
Tempo
Abripe

A DEO ordiar!

SOL QUI QUADRIJUGIS MUNDUM MO-
DERATUS HABENIS

S Per sua labentes vestigia digeris annos
Porge diem meliore rotâ, blandiq; jugales
Undantes spirent elatis naribus ignes
Purpureamq; vebant solito per Nerea lucem!
Maxima LUTHERI celebramus nomina, totum
Nomina perpetua fama memorata per orbem,
Quâ roseus fessos sibi gurgite Phœbus Ibero
Tingit equos, lucemq; umbrâ labente reducit.
Ardua per vacuum pono vestigia princeps
Avia Pieridum tentans loca, nulla priorum
Quâ mihi Castalia divortitur orbita clivo.
Accipite hunc vestrum novus est novus advena, Musa
Tempora nuda gerens doctorum munere vatam
Sacraq; prima fero nullis memorata Camœnis
Carmina nos ulli veterum cantata, sacerdos
Spargo novensilium stridentis arundinis aurâ.
Te LUTHERE, caro, Labor hic tibi sumitur unî,
Per tua fert animus spatiato pectore facta,
Ire per integram vestigia figere vitam
Et laudes renovare tuas, quas nulla silebunt
Tempora, nec poterit secum sub nube vetustas
Abripere, aut seabrâ canens obtundere crusta.

Te

EO

Te Garāmas loquitur, Te java celebrat & Indus,
 Orbe sub Eoo vivis gelidāq; sub Arcto,
 Te populi, queis plaustra domus, Te Cimber & Afer
 Te Lelega Caresq;, sagitti feriāq; Geloni
 Te Libyes norunt & vasta Britannia dicit
 Extremiq; hominum Morini. Qui terminus orbem
 Colligit atq; tuos is circumscribit honores.
 Sed mihi jam toto conceptum pectore Numen
 Gliscit, & ardentem vibrat perviscera thyrsum,
 Jam ravior de sede mea, nec jam amplius unus
 Stat color; En quæ me sublimat ad æthera virtus!
 Quis furor humanos pellit de pectore sensus
 Meq; docet totum votis spirare Tonantem?
 Non tripodes ad Phœbe tuos, nec ad antra recurro
 Nec caligantem cieo de sedibus auram
 Cortinamq; tuo, versent ea sinistra Sibyllas
 Et Corybantiacas quatit furor improbus arces
 Bassaris & rabido gyret sua tempora circo,
 Nil mihi cum Cybele, nullus mihi cantat Apollo
 Non moveo te Cyrrha sacris, tibi Castalis unda
 Et Thymbrae vale! Magnæ sine vocibus Hermæ
 Estis & atrati crepitacula nuda Draconis.
 TE TE ÆTERNE PATER RERUMQUE IMMENSA
 POTESTAS.

Extrâ quem quod Numen habes tibi cœrule Munde,
 Fundamenq; soli, spumantiaq; antra Calypsus.
 Te PATER, in primas votis accerso Camœnas
 Tu potes excelsas in carmina subdere vires.
 Hæc tibi sacra fero! Propius res adspice nostras

Depe.

Deposi
 Dafat
 Et tu
 SCE
 REX
 Quod
 PATR
 Tuq; H
 Sele
 Et Cb
 Huc ad
 Et vest
 Et ma
 Cymba
 Orb
 Quam
 Nec spe
 Tisiph
 Victrix
 Infern
 Quasq;
 Improb
 Phœnic
 A Phryg
 Contin
 Horren
 Et septe
 Foatida
 Non ill

Depositum est, quod dico, tuum, tua maxima Virtus,
Da fastum auspiciū & clemens tua Numina firma!
Et tu quo nostris oritur fiducia chartis
SCEPTRIGER Aonidum Pindi simulacra bicornū,
REX ACADEMIÆ, Vos nostri sidera cæli
Quod gerimus terris totius in æthere mimum,
PATRES CONSCRIPTI, Proceres & Prima Virorum
Tuq; Heliconiadum justissima cura Dearum
Selecti flos omnis agri, quo sparsa Juventas
Et Charites secum trahit & misto ordine Musas
Huc ades, & facilis nostris allabere cæptis.
Et vester consurget honos, sine te mihi portus
Et magis atq; magis prono sublabitur alveo,
Cymbaq; ceu vento jactabitur insurgente!

Orbem jam totum Furia Babylonis habebant.
Quàm mare, quàm terræ qua sidus currit utrumq;
Nec spes ulla boni, fuga nec super ulla pericli.
Tisiphone medios hydris in torta capillos
Victrix jam cunctas gentes ditione premebat.
Infernisq; excita locis regnabat Aleto,
Quasq; à Tharaida quondam spargebat ad oras
Improbe Nile tuas, & præsidia alma Canopi
Phœnicis fines, & Græcæ cymbala terræ
A Phrygia terra usq; Italos rerumq; potentem
Continua serie disiecerat in vada Romam
Horrendas ipsâ renovarat ab arce tenebras
Et septem geminos totidem poscebat honores
Foetida Diva suis per colla furentibus hydris.
Non illi quisquam per secula tanta rebellans

Audite

Audebat minimū sua monstra retundere verbis.
Quisq̄ suas spectabat opes, jactura supremi
Optata & facili sine paupertate, ruentem
Ad stygios animam mittebat credula manes.
Et capital cessisse DEO; feralis Erinnyis
Arce sedens media Christi calcabat honores.
Templa refulgebant varijs ex ordine pupis
Nulla DEI cultrix tentabat pectora flamma.
Et nullum quasi Nansen abest divina potestas.
Quisq̄ sibi Numen. Non observantia cœli
Ulla nec æterni metuebant judicij ora.
Inconcessa Venus, variū trieterica Bacchis
Regnabant Curij qui Bacchanalia vivunt
Introsus turpes, simulata pelle decori
Et satyri vitis, & moribus ipsa Cotytto.
Sceptraq̄ sub pedibus calcabat Diva triformis
Ipsa DEO major, cœlis terrâ atq̄ profundo
Nil nisi se Ditemq̄ colens & marmoris Hermas
Atq̄ auri, atq̄ ipso Phœbi mage cæcior antro.
Quis noctem illius Divæ, quis crimina fando
Exprimat, aut possit dictis æquare furorem?
Qualis ubi media per opaca silentia noctis
Carpit iter Lunamq̄ facem sibi forte viator
Exhibet, ille umbras silvæ petit & fugit aurum
Delia, & incerto titubat per compita gressu
Cum poterat firmo ire gradu & sua pergere cæpta
Haud secus illa ætas Erebi eluctata tenebras
Optatin umbrosis Hecates traducere silvis
Et fruge in venta ad veteres procumbere glandes.

O curvæ

O curvæ
Miser
Exij
Et q
Infa
Cre
Et t
Nec
Nec
Amp
Org
Ced
Clas
Gra
Rom
Om
Cre
Cri
Jam
Ma
Duc
Max
Qui
Van
M
S
Una
Exs
Non

O curvae in terrū animae! casusve Deusve
Miserit hanc terris pestem, Platonis ab antris
Exijt, & tetrum caput inter nubila condit,
Et quantum cœcâ radice in Tartara tendit
Infandis tantum sese ausis fudit in auras.
Credebant jam priscæ DEO succumbere monstra
Et totum pressis Græcorum oracula ab antris,
Nec furere ulterius concusso vertice Bapta
Nec quaterre ingenti sibi tempora mota boatu
Amplius, aut Gallos aut tristi Menadas ore.
Orgia nocturnis turbare haud amplius umbris,
Cedere jam Thyadas thyrsis, jam lumina Manes
Claudere, & Inferias jam se demittere Diti
Græcorumq; choas, & quicquid Achaiamendax
Romaq; majorum celebrârat futile seclis
Omnia degresso cœlis jam cedere Christo
Credebant, Ipsiq; illis majora premebant
Crimina & efficto non debita vota Deastro,
Jam cruce jam vivâ faciebant lampade Diti,
Manibus inferias libabant, orgia Bacho
Ducebant, flexoq; operati poplite lignis
Maxima non iussu placabant Numina missis.
Quis furor in mediâ tot monstra arcessere luce
Vanaq; culpantum committere verba procellis.

Musa mihi rabiem memora, mihi funera narra
Quæ dedit horribili grassata furore Megera!
Unde ego tot scelerum formas, tot fata virorum
Exsequar, & si vel centeno gutture nitat
Non mea Tisiphones æquabunt carmina cædes.

Qua

Quæ se se ostendit series! Non major acervus
Ille fuit quem Troia dedit tibi fortis Achilles.
Non tot scuta virum nec tot Simoentis in undis
Corpora viderunt turgenti flumine Nymphae,
Nec campi, quævis Troia stetit, quot Romaq; Disq;
Sanguinolenta dedit sacrata cadavera leto.
Quot Libyco surgunt cumulata in litore arena
Quàm multa in rectis crepitans strepit horrida grande
Cum tonat acer hiems & vulso cardine cæli
Imbre pluunt saxiq;, ruit tot Roma suorum
Strage peremnanti tonitruq; tubasq; malorum
Terra antiqua jacet Boiis habitata colonis
Terra ferax sanctis & religionis amore.
Cernitur heic pagus, dedit Hussenitia nomen
Venturi in terras Husside martyris omen
Hinc DEUS hinc inquit, surget mihi prima labo-
rum

Maxima in orbe seges. Surge heus, surge ocius HUSSE
I pete Romana furialia Tartara noctis
Et molire gradum, tenta dispellere virus
Si qua mei tum cura manet, si fata prioris
Demta superstitione delevit tristia seculi
Ad mea consurgent iterata tonitrua cives
Alter eris Amithaonides mihi, & alter Elias
Te (moriens ea vera orbi promitte) sequetur.
Dixerat: extemplo ruit in sua fata Tonantis
Servus, & ardenti dum perfurit acria Zelo
Et septemgeminam serpentibus urget Erinny;

Heus

Heus
Spar
Vert
Et
Bella
Sent
Vix
In ca
Prim
Et fl
Fulm
Ille
Nec
Prom
Inqu
Injim
Mox
Circu
Ecce
Ignib
En, ai
Dira
Secla
(Si q
Maxi
GUT
Is te c
Impr

Heus age, ait ternis Hecate visu horrida formis,
Sparge Megera sinum, totamq; à sedibus imis
Verte tibi sacram Romana palatia sedem,
Et Boïas prosterne manus, Titanica quondam
Bella illata polo summis imitaberis ausis,
Sentiat æther & hos aliquod quoq; posse penates,
Vix ea fata: ruit quasi Menas concita thyrso
In cadem exitiumq; HULSSI Roma aspera Roma
Primo assuetam hominum muro potare cruorem,
Et flammam ignemq; parat, cæloq; minatur
Fulmine ni cæptis jubeat desistere servum.
Ille suis insistit agi cæli ignibus iris,
Nec quicquam altera mutantes cæde moratur,
Promptus adire rogam. Vel jam mihi ponite flammam
Inquit, & inveniam hic suggesti rostra locumq;
Insimul extructis sese tum mortibus infert.
Mox Hecates terna ora sedent, tumidisq; Megera
Circum colla fremens iterum componitur hydris.
Ecce autem dum sese offert (mirabile dictu)
Ignibus, & mediâ decantat carmina flamma.
En, ait, ANSEREM, agis viridis per flumina flammæ
Dira Hecate Disq; ater agens per funera vitam,
Secula futura dabunt fatis vertentibus annos
(si qua fides cæli & veris implet Olympus)
Maxima per longum revomentem fulmina CIGNUM
GUTTUR, & abstineas, calidum dabit, improbus unguis.
Is te concutiet, Roma, atq; à stirpe revulsam
Imprimet (hic vetus est tibi mos fera bestia) aratro.

L. tunc

I tunc & jacta streperi usta esse ANSERIS ossa
Dicta fides sequitur. Per sphaerica volvitur annus
Et relegit centum solito vestigia more;
Cum DELLS aeterno cogit sua pectora fato
Jamq; inquit, jam cerno diem Thaumantias ito
Vosq; Horae & quotquot caelos Dominumq; manetis
Ite per aethereas praenuntia classica Zonas.
Est locus Europae Teutiscis insitus oris
Saxonien inter magniq; Andrichthonis arva
Islebiam antiqui dixerunt forte coloni
Teutonici coluere viri, Germanaq; pubes
Jam longa serie magno de Taistone surgens
Hic erat, Herois pacato subdita sceptro
Sub pedibus tamen horrifona suppressa Megarae
Diruq; anguinei supposita furoris Alectus
Tisiphonesq; hydris. Imis namq; excita ab umbris
Triga per aereas regnabat pestibus auras.
Huc Dea purpureis delabitur ocyus alii
Nuncia certa DEI Magno legata Tonanti
Et tenuis ingressa casas: Hinc maxima surgens
Inquit, & in cunctas spargentia lumina terras,
Boiu Cugnus erit, praedictus ab anseris Cugnus
Et Pblegethontiacae Romanae malleus arcis,
LUTHERUM terra patriode nomine dicent
Et LUTHERUS erit. Non te Germania posthac
Non credent generare homines, sed semina caeli
Spargere. Lutherum Dominum tibi nuncio Roma;
Si qua fides veri, si qua est tum cura Tonantis

Reli:

Reliq
Terti
Disce
Sic a
Nasc
Sa
An
Non
Dixe
Mag
Mont
Merf
Perq
Repe
Jusse
Filiu
Tithe
Et su
Attr
Et m
Onin
Qua
Qua
Depo
Hero
Te c
Vers
Ecce

Reliqua, Lutherus veniet Germanus Elias
Tertius & gladium cæli feret ore metumq̃.
Disce ibi justitiam Domini & non temnere Christum
Sic ait. Exactis vertit cum mensibus orbis
Nascitur & diem caput O Islebia cernis!
Salve sacra dies, quâ festior altera nunquam
Aurora in roseis subvecta est equore bigis!
Non ego non possum tanta miracula lucis
Dixi, Maronem vel grandi afflatus ab oestro.
Magna manus Domini patrem detruserat imis
Montibus & nigris diræ caliginis antris
Merserat, & subter dederat cava vivere terra
Perq̃ hominum feces & mendicabula mundi
Repere, & ignotos per dura per aspera soles
Jusserat, & miseros vitæ transire penates.
Filium ad evectum radios Hyperionis, adq̃
Titthoni lectos, atq̃ aurea sidera postum
Et super albicomam faciens in cedere Lunam
Attrahit æternumq̃ in cæli sede reponit
Et mundi jubet esse facem perq̃ infima Phæbum.
Onimium dilecte DEO! spectacula cæli
Quanta dabis! qui frontis honor! quæ gloria vultu
Quanti animi & jam tum puerili in carne minantur
Depositum cæli salve, salve acer Olympi
Heros, quo ardenti propior non alter Elia!
Te currus Te flamma rapit, Te cælica Virtus
Versat, & ingentes motat sub pectore fluctus.
Ecce etenim primas Isenaci egressus & ades

B

Magde-

elli

Magdeburge tuas Thuringica sciptra salutat
Quæ jacet Erfurdi jacet heu Academia quondam
Et super has terras famâ & super æthera nota.
Hic lauru Sophia tota applaudente catervâ
Donatus reliquis animo præcelsior ibat
Et magnum spirans cœlis æquata ferebat
Colla. Solet quiquis patrios spectare penates
Talû in Eurotæ ripis Diana choreas
Exercens infert sese, quam mille secuta
Undiq; complectuntur Oreades, illa sagittas
Fert bumeris, reliquasq; Deas supereminet omneis.

Tum subit à toto sacrosos orbe cucullos
Aviaq; à mundo studio sibi querit opacas
Ingenium possent quæ tranquillare tenebras
Augustine tuas, si quid mala Numina possunt.
At velut astri feri Titan fax publica Mundi
Non patitur se nocte premi, sua lumina condẽ
Sola sed undanti stellantis in æquore cœli
Regna sibi querit, primoq; egressa cubilẽ
Luce ferit maria & tecto se jactat olympo
Haud aliter Lutherus & ipsis noctis in umbris
Cimmeriis clarum spargens horroribus ignem
Sese infert animis, totiq; obistere claustris
Se docet. En ipsam non fallant omina noctem!
Namq; ubi Lipsiacas forte una venerat oras
Heus, ait istius Pind. tum RECTOR & Arcis
Ista notate ora! en invenili in pectore flammam
Mens congesta videt. Proh quanta cœbis istud (in)

Tela

Tela
Mem
Turb
Jam
Jam
Cern
Non
Et m
O jun
Et co
Vix e
Aussp
Alitit
Diva
SANC
Indep
Limin
Eume
Bacch
Quot
Ipsa
Dij q
Queis
Quis
Sic a
Quan
Flam
Ardo

Tela facesq; caput; non uninata palestra
Membra geris, quantas DEUS ó DEUS ille ciebit
Turbas proq; Tuo vibrabit nomine signa!
Jam video undantes Romanas ignibus arces
Jam tibi surgentes circum fera colla Megera
Cerno hydras, tuaq; ó confidat, Cerbere, bulla.
Non ea belba dabit, majore cietur ab oestro
Et mera caelestem spirant praecordia motum.
O summo peramate DEO (tibi militat aether
Et conjurati veniunt ad classica caeli.
Vix ea factus erat. Major mox nascitur ordo
Auspicio faciente fidem, fore cuncta secundis
Alitibus dextroq; DEO. stat proxima caelo
Diva per Albiorin summosq; ostentat honores
SANCTA tuos offertq; viro SAPIENTIA Romam
Indepetit, Diva Magna, tuam. Defixus in ipso
Limine consistit scelerum confusus honore
Eumenidumq; choris & foemineo ululatu
Baccharum, foedisq; sacru, pupuq; Deisq;
Quot non Roma vetus, nec alebat Gracia mendax
Ipsa nec horrendi puerilia regna Canopi,
Dij quibus in campis & Numina protulit hortus,
Queis canis est caelum & statua aurea cercopit heci.
Quis DEUS hic, inquit, DEUS hic an Tartara regnant
Sic ait atq; pedem subito cum voce repressit.
Quanta Viro fax urit amo q; & concita mentem
Flamma polo, tenebras quantus quantusq; ruendi
Ardor erat, quanto flagrabant Numine corda,

Profligare Erebum caelosq; arcessere in orbem
Et Domini pulsos iterum revocare favores.
Quis poterat patiens auro venale videre
Et caelum atq; DEUM, quis crimina tollere donis
Cuncta pati? cui non siccum jecur ardeat ira?
Nundinae in aeternos mutant & Numina caelos.
Quantum quisq; sua nummorum clauserat arcam
Tantum erat & felix & terq; quaterq; beatus.
Auro prestabant sanctissima munera caeli
Et meritum Christi calcabat nummus & omnes
Mammon sacrati verbi infuscabat honores.
Quisq; habuit nummos securâ solverat aurâ
Arbitrioq; suo caelum vendebat & Orcum.
Multa loquor, quidvis auro praesente patrabant,
Et poterant tutâ Nummi & ventura tegebant
Crimina, nec quisquam nisi pauper crimen habebat.
Venales anima, venale curia caeli
Et DEUS in pretio est. Hos caelo reddit honores.
Oscula liminibus veteres atq; oscula dextris
Libabant, hic grande nefas, non oscula plantis
Non fixisse Hecates, ipsiq; ante omnia Diti.
O rerum mundiq; umbras! Quis talia fando
Aequet, & indignos comprehendat versibus annos!
Jam poterat Pietas, poterat cessasse videri
Regula divini per terrea climata verbi.
Jam credebamus Veterum cessasse Diales
Pontifices, Vestaeq; focos, Titijq; sodales,
Arvales fratres, atq; horrida monstra Quirini,

Fla-

Flamini
Cuncta
Irrit
Non
Ignea
Grati
Nec f
Verbe
Illa p
Vr
Le
Quan
Inq; l
Ipsa
Spem
Dum
Invid
Rem
Et fu
Infer
Spir
Tu b
Atq;
Stat
En a
Spar
Atq;
Cocy

Flaminum honoratas turbas, sacrosq; Lupercos
Cuncta iterum reduces vomuerunt Tartara mundo
Irrita majorum majora crepundia Ditis.

Non tulit in tantas sua munera vertere nugae
Ignea vis caeli, tandem divina redibat

Gratia sanguineas revocabant pectora guttas,
Nec frustra gestasse crucem, tolerasse labores
Verberaq; & diris convicia mista sinebat
Illa per assiduos clementia nota favores.

Vrbs antiqua jacet Teutisci habuere coloni

Leucoream Graio liceat mihi nomine dici

Quam leni stridens Albis perlabitur unda

Inq; sinu circum Iuturna agit ipsa chorèas.

Ipsa aliquid videas praedicere nomina magni

Spemq; dare Albatæ Fidei post funera vitam.

Dum videt hanc rerum varijs edocta figuris

Invida Romanâ quæ regnat in arce Celano

Rem turbare suam & regni convellere pacem

Et furias vexare suas, En, inquit, & illa

Infera quid possit vis experiatur; ab oreo

Spirant immensas etiam impia Numina vires,

Tu bullas mihi porge tuas, mea filia Roma,

Atq; age Leucoreas etiam lucro adijce Zonas.

Stat contra fixusq; acri pia corda dolore

En adsum, Lutherus, ait, contraria votis

Spargam tela tuis, Dabis o tua vela retrorsum

Atq; unde egisti reddes fera roborâ Lethæ,

Coccytoq; Stygiq; & si quid tetrius istis

Regna Charontis habent, Hecatesq; Acherusia Templo
Talia dicta dedit Chartamq; ad mœnia figit,
Atq; ait hæc Zelo præludat charta futuro.
Quæ quibus anteferam? jam jam Mars Punicus urget,
Annibal ad portas Videas discurrere famam
Vsq; Italos, Romæq; arcem & nova dicere monstra.
Leucoreâ excelsis Hecates insurgere formis.

Jam ruerè effractis jam Tartara tota cavernis
Et Ditem & Furias atq; omnia monstra videres.
Sedibus excubiis magnum per inane cœere
Tympana, & ad sacrum Manes accersere bellum.
Ut cum stipatis sese effudere cavernis
Agmina apum, jamq; alta petunt cum murmure silvæ.
Et nubes densant, cœlumq; obtexere fumo
Certant atq; omnem præstringere pulvere visum
Haud aliter tunc Roma furit: novus ingruit Hussus.
Ad similes iterum ducendus forte favillas
Non mihi si Torum possent Heliconæ Camœnæ
Castaliæ latices & Phœbi dona pacisci
Corinam tripodesq; & maxima munera vatum.
Illis possem fando comprehendere lucis
Vel scelerum facies vel diræ fulmina mortis
Intentata DEO vel quem DEUS egit Elia.
Non tot Achæmeniis armantur Susa pharetris.
Nec tot stridentes distringunt spicula Parthi
Prima leves ineunt si quando pericula Martis.
Quot gens illa Erebi capiti promiserat isti
Vnius, At nullis cessurus viribus Heros.

Quo

Quo
Pergit
Dira
Non
Et ci
O qua
Adver
Adser
Adfir
Vrbs
Præsu
Qual
Verr
LIP
Dicet
O qu
Vir n
Jam
In cœ
Men
Et ju
Et cœ
Glor
Terr
Et q
Cum
Dog
CÆ

Quo confisa DEO gestabat pectora plenus
Pergit inexhausto Lernam contundere nisu.
Diraq; monstra sua collecta rotabat arenam
Non aliter fortem circumdedit Hectora Achilles,
Et circum Iliacas frendens gyravit arenas.
O quantum est te fronte DEUS, te pectore firmo
Adversus Furias atq; horrida monstra Draconis
Adserere. Hic triplex circum praecordia murus
Adsit, & invicta Supremo à Flamine vires.
Urbs Augusta canet nostri tanta ora Lutheri
Praesulis & quos non? grandes spernentia flatus
Quales Auster agit cum prono pondere nubes
Verrit & atratos cum murmure dissipat imbres.
LIPSIAMirandos animos suadente triumphum
Dicet & aeternis fastis inscribet, Olympo.
O qui te talem talem genuere parentes
Vir non victa Orbi, Felicia tempora que te
Jam jam nutanti tunc opposuere ruina
In caeli fulcrum. Gestet jam Roma pudorem!
Menia Vangionum summas equantia nubes
Et justae laudes & religionis honores
Et celsum caput, & super aurea sidera mittens
Gloriam in Augusta videre haec ora Corona
Terrarum Procerum qua surgit purpureus Sol
Et qua lassatos fluctu componit Eoos,
Cum sua non lingua sed aperto fulmine vocis
Dogmata caelesti nectens adamante probaret
CAESARIS ante pedes. Si quid mea carmina possunt

B 4

Nulla

Nulla dies istos delebit tempore soles.

Musa pias memora Magni mihi Principiū astus
Et patrias pro Patre suo curasq; laboresq;
Adversus seve malefida tonitrua Romæ
Ecce ubi Vangionum celsa stant mœnia famâ
Et princeps nostræ fluit accola Doridis, & quæ
Agrippina jacet vicina Colonia Terris.
Venerat huc tota licet absterrente catervâ
Venerat huc Lutherus, & heus, ait improba Roma
Nunquam hodie effugies, veniam quocunq; vocâris
Vel totis tectis Furiarum sparge venena
Atq; omnem ex imo Ditem minitare profando
Ecce adero, mecumq; geram Dothanidos arma.
Sic ait & fortes præsumit pectore motus.
Jamq; aderat collecta cohors jam leno vibrabat
Blanditias, si forte velit deflectere cælum
Jam tonat & magnis præportat fulmina verbis
Nî velit extremum sibi met præfigere theta.
Ille manet firmus manet imperterritus ille.
Cum fremerent, unumq; alternis ictibus atra
Incurset biems caput; at nil fracta remisit
Officij virtus, contraq; minantia fata
Intrepidus finemq; sibi latura secundum
Numina firma sciens, ipsis excelsior ibat
Casibus, adversis major, velut improba palma
Arbiter Ægæo quam turbine vexat Orion
Et variis hinc atq; iterum hinc contundere flabris
Certant egressi claustris Eurusq; Notusq;

Afri-

Afric
Illa le
Declin
Incipi
Quid
Restit
Chart
Non f
Quod
Indig
Atq; i
Oppo
Omni
Effici
Que
Quot
Tot s
Heic
Const
Qua
Ad vo
Et so
Quis
Amib
Dice
Cult
LUT
Plut

Africus & spirans immani Aquilone procella
Illa levi flexu ventorum præterit iras
Declinatq; minas Euri, post major ab ipso
Incipit alta comam per nubila pandere casu.
Quid primum mirer Musæ! Quod firmus ad omnes
Restitit assultus, ut eum nec noxia furto
Charta, nec infido latuerunt pectore verba
Non ficti vultus pictæ aut tectoria lingua?
Quod nihil in tanto terrarum horrore locutus
Indignum cælo, responsa quod ardua semper
Atq; in victa dedit? Quod se tunc omnibus unum
Opposuit, non vera negans, non falsa secutus,
Omnia solus agens, scriptis quæ & mente gerenda,
Efficiens, per agenda manu, dictare paratus
Quæ scriptis tractanda forent? quæ brachia centum
Quot Briarei olim (si vera est fama) fuerant
Tot simul objectis possent constringere rebus?
Hic stabat Romana solus. Hic vincere Romæ
Constitit, extremo & discrimine fessa pependit.
Quam sudat, quantum Panis terrore laborat
Ad vocem, Luthe, tuam, tua scriptaq; verbaq;
Et sola cæli vibrata volumina dextrâ!
Quis te Carthago semper magnæ amula Romæ
Amibal & quis te, quis te generose Camille
Diceret, aut ultrâ Fabij te fama manebit?
Cultus, & in famis cecidere repagula portæ,
LUTHERUS cunctos vicit tibi Romæ triumphos,
Plutonem domuit, pronam deiecit Aleto

Arcis

Arcibus. O pullū in funera fletibus ite:
Ille P A T R E S vestros flammata fronte loquentes
Sprevit, & in vacuos dimisit fulmina ventos
Obliquumq; tuens fastus non pertulit ultra
Sed rupit tales accenso gutture voces:
Hic me terra gerit, vestros ante ora pedesq;
Et vultus, AUGUSTE, tuos, Vos conscia testor
Numina, quae vestras jussistis reddere voces
Non iniussa loquor. Vos conscia Biblia testor
Non aliter potuisse loqui. Non non mea causa
Hic agitur, Tibi, CHRISTE, tibi pugnatur ab isto
Pectore, NON ALITER POSSUM, fremat Orbis & oreus
Convulsoq; ruant ipsissima Tartara biatu.
Sic ait. infremuit Mundus velut horridus Auster
Sibilat in silvis, summiq; immurmurat auris.
Ad flammās & tardipedis ducende penates
Nullā digne fide, perge hinc, perge ocyus, inquit,
Ad stygios manes lacerati ducimur omnes
Hoc nū, AUGUSTE, caput caecas detrudis ad umbras
Et placas nostros gaudentes sanguine Divos.
Abnuit, & totum CAESAR commovit Olympum,
Exulet hoc toto Pietas & Candor ab orbe,
Inquit, in AUGUSTI regnum sibi fixerit aulā
Cana Fides. Quid me Sceptrum violare jubetis?
Inquinat excelsos Fidei violatio fasces.
O decus aethereum summis, Decus addite divis
Concilioq; jovis, non hac ventura filebunt
Verba nec ignota rapiet sub nube vetustas.

Si

Si me
Pector
Quan
Efferr
Ar
Cessa
In cu
Saxon
Fæde
Ergo
Silvia
Imma
Duce
Exen
Salv
Nec
Inf
Ster
Cam
Ull
Mag
Irru
Null
Exer
Moll
Et j
Hau
Stac

Si me jam summâ Sapiëntia pangeret arce
Pectoribusq; queam totum comprehendere Phœbum
Quantum ego Te tantum venerare carmine, quantum
Efferrem CAROLLUM: Voles pius audiat æther!

At pius intereâ tanto non cardine Saxo
Cessat, in illius mens est mens tota salute
In cuius totum templorum onus atq; recumbit
Saxonis ora caput Violata cupidine belli
Fœdera scis quondam disruptaq; vincla salutis.
Ergo jubet gravibus venienti occurrere in armis
Silvâq; egressum sociis viduare, suisq;
Immiscere viris, & firmo præside tutum
Ducere ad hostiles Metæ balci mœnia turre.
Exemplum veri salve Ducis, aurea proles
Salve supremi & justissima cura Tonanti;
Nec sedet intereâ streperi vis horrida Ditis
Infandum molita nefas, per templa per ædes
Sternit Leu coreæ simulacra exsculpta figuris
Cumq; auro & lignis muros factura tum ultus.
Ut leo quem rabies collecta fatigat edendi
Magna fremens graditur pacatq; ovilia quærens.
Irruit in caulas, tutos sub matribus agnos
Nullus agit timor aut venturi præsciis Orci
Exercet terror, ille asper & improbus irâ
Molle pecus mutumq; metu manditq; trahitq;
Et furit impastus per inermia ovilia turbans:
Haud aliter Christi lacerat crudelis ovile
Stad Carolus turbatq; immani concitus irâ.

R. 300

Interea volucey motis conterrita pennis
Nuntia fama ruit Metachalci ad mœnia tendens
Atq; hæc Luthero attonito fert omnia signa:
Fervere cæde gregem nudatis adibus, & jam
Jamq; iterum fluitare animis, totamq; per urbem
Unum forte virum nova semina spargere litis,
Illius esse omnes frustra in cassumq; labores
Et studia & Zelum, vario pulsata tumultu
Pectora per dubias scindi conterrita mentes.
Quis modus his turbis? quot desudabo palæstras?
O DELLIS, ille ait, has iterum ne accingar ad artes
Et nova bella tuis immissa immania mandris.
Pandite claustra domus, quisquis locus ille coerces
Hos qui animos, mentemq; DEL. Jubet ire per imbres
Perq; Austros divinus amor. Prius æquore cœlum
Et Phœbus terris miscbitur, & vada ponti
Delia agent bigas, tantas quàm concoquo turbas
Et fero conversas rursus deflectere caulas
    Ut ventum ad sedes, tantos componere fluctus
Incipit, & Furias Caroli discedere tectis
Dux jubet, Æternum manet hoc in Principe nomen.
Ille humiles habitare casas. & figere cervos
Aggreditur, præfertq; urbi sordentia rura
Et titulos rusco Dryadum cum nomine mutat,
Et mitram stivæ. Proh quo discordia verbi
Perducit miseras humani corporis auras!
Hæc fax prima mali. Quis cætera dicere bella
Pugnatasq; acies, & longa exempla laborum

Posit,

Posit,
Quis m
Et sce
Jam
Ecce v
Ducit
Tot se
Quid
Conju
LUTH
Sider
Longe
Fluct
Supre
Nile t
Curre
Sed q
Cern
Dum
Cæli
Titan
Vict
Victo
Imm
Prosp
Ad v
Thur
Augu

Posit, & in nostros porrecta pericula soles.
Quis mihi Spartaciam renovatam in praelia plebem
Et sceptris dicet certantes rure ligones.
Jam jam supremos sitientia pila cruores
Ecce volant, sordensq; manus mucrone superbo
Ducitur, & quos non tenuit sectatur honores.
Tot scelerum facies, tot iniqua pondera sortis
Quid loquar? aut repetam? non dissociabile corpus
Conjunctumq; sumus. Te quod libet ire sequemur
LUTHERE, adq; ipsam comitabimur horrida Tbulen
Sidera cernentem. Extremo s penetrabis ad Indos
Longè ubi stridenti tunduntur litera Eois
Fluctibus En sequimur! Comites carpsisse paratè
Supremasq; vias, septemgeminosq; recessus
Nile tuos. Quacunq; libet, modò dirige gressum
Currus equesq; DEI! premimus Te semper Achata.
Sed quis me ludit? quis ludit amabilis horror:
Cerno toros LUTHERE, Tuos. tibi Cinxia ridet
Dum Bellona furit, dum ringitur impia Roma
Cœli hominumq; pudor! Cum Phœbus vertit in orbem
Titanes cœnæ Marpurgi in mœnibus addis
Victrici dextræ, Romæq; in sternis arenæ
Victor ovante polo, dum cinctus acinace CÆSAR
Immani Turca jurato urgetur ab hoste
Prospera sed spondent victrices sidera lauros
Ad votum, LUTHERE, tuum! Gratissima cœlo
Thura preces quid non sorte adversante potestis?
Augustamq; bonis per Teutona climata chartam

Alitè!

posit,

Alitibus memora, Quae non mirabitur aetas
Quae non posteritas caeli miracula dicet
Atq; iterum natas Verbi fulgoribus urbes?
Urbs AUGUSTA jacet Rhætu contermina terris
Quam vagus amne Lycus pura perlabitur unda
Hinc Alpes urgent, hinc Rhetia terra minatur
Ister & unarsonos lambens Aquilonis ad ortus
Fata dedere omen primis natalibus Urbis
Quae caelo seris ventura nepotibus olim.
Hic geminis pandit caelum Jovis armiger alis
Teutonicosq; ciet Proceres clangore per auras.
LUTHERI interea mens pleraq; cuncta revolvens
Verbi arcana sacrae quae nox sepeliverat umbris
Pallida Romatuis, DEUS hu, ait, annue coeptis
Magna mihi surgunt, caeliq; exempla parantur
Auspiciis, mi Chryste, tuis simul omnia certis
Complecti numeris jubet & dare juncta per orbem
Concilij, Beloq; globos offundere leti
Atq; soporatae caelestibus ignibus offam.
Ultimus ille labor fiet & fax publica MUNDI.
Queis vidisse datum est, oculos intendite! Lumen
Hoc supremum orbi caelo fulgebit ab alto,
Tum Pater aethereis confundens cuncta tenebris
In chaos antiquum Terram dabit ire polumq;
Dixerat. Illa assa PROCERUM recitatur ad aures
Et rapit AUGUSTI propriam sibi dextera chartam,
Dogma LUTHERE, tuum! Quae te non secula dicent
FAX AUGUSTA, diem? Mediis intersita Turcis

Indis

Indis a
Jam r
Et Dis
Asilia
Atq; H
Nulla
Vis Or
Verba
Jam su
Non e
Cum l
Nasce
Hic tu
Alter
Altior
Major
Post o
Rura,
Nec t
Pax m
Huc ad
Sub pe
Sic
En ad
Hic cl
Vmbro
Jam li
Ad CH
Per fl

Indis atq; Getis festis celebrabere donis !
Jam redijt pulsus iterum lux orta tenebris
Et Dis Tartareis iterum subsidit in umbrũ.
Asiliat totus convulsus cardine Mundus
Atq; Hecates porra & furiosa palatia Aletris.
Nulla DEUM frangit vel cœli roborâ lædit
Vis Orci mundive. Manent æterna Tonantis
Verba per obscuras nunquam gressuratenebras.
Jam sua LUTHERUS spatia absolverat acta
Non enarrando sudantia tempora motu.
Cum DEUS, En, inquit, qui te videre Penates
Nascentem repetens, Patriæ succede supremæ,
Hic tua Te jam sella manet. Hic primus Elias
Alter & hic, numerum cœli tu Tertius imple !
Altior Invidiâ, atq; ipsis Acherontis Avernis
Major ab ætherea spectabit pondera sede
Post obitum pressuratum Teutisca tuorum
Rura, & Saxonis ventura pericula terris.
Nec tamen emerita cum jam compostus in urnâ es
Pax manet (hic mos est Acherontis faucibus) umbras.
Huc ades, hic Te nulla manent succede, pericla.
Sub pedibus terit ille malum, qui sidera calcat.
Sic ait: his contrâ est Lutherus vocibus usus:
En adsum, DEUS alme, tuus per vulnera miles
Hic clypeum præportò tuam, tot tela relisit
Vmbotuus, quot nulla potest comprehendere lingua.
Jam liceat liceat mihi de statione redire
Ad CHRISTI sedes, & quam dabit ille quietem
Per flammâs per Tela sequi per quicquid ubiq; est

Mot.

Mortium. An hoc erit ut propter te offerre periculis
Me possim atq; ipsis caput objectare tenebris.
Sin per consilium stant hæc mea vota supremum
En animam quam cernis habes ! jam lumina claudo
Vos me molle mei componite. Et ultima dixit.
Quò fugis heus Luthere Pater ! quò pergis abire
Currus equesq; DEI ! Tecum moriente recedit
Cana Fides & sanctus amor & quicquid ubiq; est
Religionis agit post Te fera Bellametumq;
Omnia fanda nefanda malo permista furore
Visu horrenda cohors terris incumbit opacis,
Imperiosa lues, cælis inimica Megæra
Impatiensq; boni Nemesis, livorq; secundis
Anxius. Et scissâ vadens Discordia pallâ
Nunc ait, ô gentes accensis mentibus arma
Sumite; PAX abiit, fremite ô fremite arma ministrû
Vincetur quicumq; ! atet. Cui plurima surgent
Robora ab ingenio creberrima semina spargat
Litis & in fuscet sacros caligine fontes.
En adero quid porrò tuis cunctavis in oris
Terra invade polum cœnam Christumq; Deumq;
Aggredere & quicquid dicent tibi somnia crede.
Factum est in terris quicquid Discordia iussit.
sed nos immensum spatium decurrimus orbem
Et jam tempus equis sudantia solve colla.
Hic portus, jam vela lego. Vos gratia tanti
Magna manet facti vos vestri SCEPTRA favoris
Gloria perpetuum numerosâ laude sequetur.

Et

Et quæ
Primo
Vos C
Jupit
Vosq;
O com
Vos re
Jam
Laure
Quicq;
CE
Huc a
Atq; f
Da pr
Quæ
Hunc

SAN

ET P

Et quos conscriptos video longo ordine Patres
Prima virum, vos Fama manet non conscia Terra,
Vos Cæli expectat limen vos æquus amavit
Jupiter. En aliò longo vos carmine dicam.
Vosq; mei per Castalia dumeta per undas
O comites multâ mactatos laude Camœni
Vos referam. Maneant saltem me numina Pindî
Jam sciet. O vestrâ Pindo sat cognita fama
Laurea turba fave! Meus es tu Pindus & omne
Quicquid ab undis onâ spirat cortina cavernâ.

CHRISTE caput rerum vitæ melioris Origò,
Huc ades & propiùs patriæ tuæ Numina firma
Atq; fatigatis per tot discrimina nobis
Da propriam requiem, Da tandem in pace sedere
Quà melius nil mundus habet. Sic carne soluti
Hunc per cælestes cantum ingeminabimus aurat.

SANCTUS IO TER SANCTUS IO TER SAN
CTUS JOVA
ET PATER ET PATRONE ET MAXIMÉ CON-
SOLATOR.

Hic Terminus instat!

C

NOTE

NOTÆ
Ad
CARMEN
In
LUTHERUM
JOSUÆ ARNDI.

NE cuiquam vel ambitiosum vel ineptum videri possit, quod in nostra ipsi muginamur annotationes, scire eum velimus ante nos idem factitatum à maximis omni seculo viris, J. Jos. Scaliger, in versionem illam Indigitamentorum Onomacriti vel ut vulgò, Orphei, J. Lipsi in Politica & De cruce, H. Grotio in De jure Pacis ac belli, Et : De Veritate Relig. Christ. Baudio in Poëmata sua, omnium longè doctissima. Tum nolo esse in eorum numero, qui mirari sua malunt alios quam intelligere. Atq; hoc vice excusationis esto candidis, bonorum hostes, quibus hoc nostrum seculum obruitur, ἔ προτιμώμεθα. τὸ δ' εὖ νικάτω. εὐρήσει Θεὸς ἀλιτρεῖς. Vale. xi. Nov. Anno cld lxxlv.

Nota:

Nota.

Sol) Incipit suum de Probin. & Olybr.
Consul. Panegyri. Claudian. & Joseph.
Scalig. suū in I. Douz. epiced. Lib funer.

Perge) Ovid. est, Sol porrigit horas.
Quamquam alio sensu. Virgil pocula por-
gite dextris. Terent. Adelph. Expurge
frontem. nota & rotam de sole dici. Pru-
dent. rotā lurida Solis. Cic. in Arat. Phæ-
nom. Hunc tangit rota fervida Solis. A
rotunditate. Vocat Solis globum Dra-
cont. v. 91. vel, si mavis, rota pro curru
currus solis, bigæ Auroræ, Phaëthontis
equi, talia Poetarum sunt. κύκλῳ κρόνος.
Auctor. de Mund. κύκλον σελήνης dixit.
Theocr.

Purpuream) ῥοδοδάκτυλῳ ἠώς. Hom. Il.
a. Q. Smyrn. ῥοδόσφυρῳ. & Homer. ῥοδό-
πηχυς & κροκόπεπλῳ, quod Q. Smyrn ῥο-
δόπεπλῳ. Orpheus vel rectius Onoma-
crit. ἐρυθραῖνομένην κατὰ κόσμον. dicit Purpu-
reum Luciferum. Dracont. v. 301. roseas
bigas Auroræ tribuit Maro, & puniceas
rotas Æn. 12. & 7. & 6. Nota Poetas aure-
um & purpureum usurpare pro pulchro.
Scalig. in Catalect. p. 205. Tibull. eleg. 4.

ine-
ostra
eum
ma-
iger,
rum
ipf
De
Re-
nni-
e in
a-
ex-
ho-
rui-
eòs
LV.
ota:

l. 1. Virgil. ecl. 9. Horat. l. 1. car. 4. ovid
6. Fast. v. Turneb. ad vers. l. 15, 22.

Temp. *nud. ger.*) Contrarium Claudi-
an. de laudib. Hercul. initio statim. Hor.
l. 1. od. 1. ederae praemia doctarum fron-
tium. Virgil. ecl. 8. & 4 Hedera & laurus
praemia olim Poetarum. Petron. Callio-
pedoctis dat laurea ferta Poetis. Papini-
us: amantes carmina laurus. v. Scalig.
Auson. Lect. l. 1. c. 10. Dracont. v. 53.
Linguae laurus honos solvit donanda
Poetis. Hinc laurifoliis vesci dicti sunt
Poetae. Apud Tibull. sybill. ficusq; sacras
innoxia lauros Vescar. Et apud Lyco-
phron. vates dicitur *δαφνηφάγος*. Plura
ad ep. Phalarid. 103.

Sacra) Manil. l. 1. Hospita sacra ferens.
Horat. l. 3. od. l. ep. l. 1. c. 19. Hujus generis
invenies apud Manil. l. 2. Lucret. l. 1. & 4.
Virg. l. 3. Georg. oppian. Cyn. 2. v. 20.
ibid. Rittershus. adi & Scaliger. Critic.
c. 9. sacra autem Ducere dicuntur & Ferre,
ἀγνιν καὶ φέρειν Græc. qui res sacras & ne-
cessaria ferunt. Turneb. adv. l. 2. c. 14.

Fert *Anim.*) Ovid. 1. Met. In nova fert
animus. Lucan. Fert animus causas expo-
nere

ner. Homer. κέλειται δ' ἐμὲ θυμὸς & : θυμὸς
ἀνώγει. Claudian. l. i. rapt. Proserp. Mens
congesta jubet. Quod nos infrà arripui-
mus, Mens congesta videt. Mens autem
congesta Plat. in Phædon. est ψυχὴ συνη-
θροισμένη εἰς αὐτήν. Brod. Miscell. l. i. c. 4.

Pop. q. plau. dom.) Lucan. l. i. Erran-
tes domos. Horat. Quorum plaustra va-
gas rite trahunt domos. Gr. ἀμαξόβιοι. Sal-
lust. jugurth. Solin. Hæc gens plaustris
invecta &c. vid. Fest. in voce Numidi
Dalecamp. ad Plin. l. 5. c. 3.

Concept. pect. Nam.) Multa de hoc in-
epti gentiles. Avien. DEUS intrat Apol-
lo pectora. Virg. Æn. 6. pectore possit ex-
cussisse DEUM. Papin. 12. Theb. redi-
ensq; impleffet Apollo. Cyprian. de vanis
Idol. c. 4. Spiritus afflatu suo vatum pe-
ctora inspirant. vid. de hoc luculenta a-
pud Sifan. in Theophyl. Act. Apostol.
p. m 801. & Voss. de Idololatr.

Munde) Mundum pro cœlo ponunt
Poetæ. Lucret. l. 5. magni moenia mundi.
Et l. 2. rejectant voces ad sidera mundi.
Virgil Ecl. 4. nutantem pondere mundū
1. cœlum ut rectè exponit Nannius. Ti-
bull.

bull. & Senecæ Mundus æthereus. Cicer.
Mundus lucens. Catull. de com. Bernic.
Omnia qui magni dispexit sidera mundi
Et: Concussitq; minantia sidera mundus.
Nemesian. ecl. i. secreti pars orbis habet
mundusq; piorum. Et: si sublimes ani-
mæ coelestia templa. Sidereasq; colunt
sedes, mundoq; fruuntur. Val. Flacc. l. i.
me primum regia mundo Imposuit. ubi
addit L. Carrio locum è Cicer. de Natur.
Deor. in quo magnoperè lapsus est. Nam
mundus ibi exfertè τὸ πᾶν.

Depositum) Heins. de Grot. Depositum
cœli, quod jure Batavia &c. Baud. ad Reg.
Brit nobile istud cœli depositum. Depo-
situm dicunt. Nam cœlum repetit quod
suum est. De Deposito vide scitu jucunda
apud Salmas. observatt. ad jus Att. &
Roman.

Totius) Universum hoc vocare sole-
mus. Gr. τὸ πᾶν, ὅλον. H. Grot. silv. l. i. Et
reformati colemus Totius pomœria
Plin. l. 2. Omne vocat. Nihil frequentius,
quàm Gr. ὅλον Lat reddere, omne, & πᾶν
Lat. omne pro totum. Hug. Grot. Silv.
l. i.

l. r. Omne hoc esse iussisti tuo sapiente,
verbo. τὸ πᾶν ἔκτισαι.

Prima Vir.) Græcism. frequens Poetis)
Inter profaicos amat Tacitus: tacita su-
spicionum, obstantia silvarum, subjecta
vallium, vana rumoris, sæva ventorum,
incerta famæ &c. Val. Flacc. rerum asper-
rime. Alij alia. πρῶτα σοφῶν. Heins in Peplo.

Huc ades) Acro: Solemnia verba advo-
candis Diis. Virgil. frequens est in illis.
Catull. Nup. Pel. Huc adventate. Virgilis
l. 10. 1. Georg. 4. Æn. Horat. l. 3. Sat. 6.
Tibull. eleg. 1. l. 1. l. 4. el 3. Sed de his lu-
culenter B. Briffon. Formul. l. 1.

Hydris) Hinc Onomacrit. vocantur
ὄφιοπλόκαμοι, Euripidi δρακοντώδεις κόραι)
Finguntur heic adesse & regnare, quia
à Poetis πινύμεναι dicuntur, inq; hominum
perniciem factæ indicuntur. Homer. αἰ
ὑπένερθε καμόντας ἀνδρώπας πίνυσθον. Q.
Smyrn. f. quisquis ille, αἶτε βροτοῖσιν Αἰὲν
ὑπερφίαλοισι κακὰς ἐφιάσιν ἀνιάς. Vocat &
βλοσυρώπιδας.

Ditione prem:) Virg. 1. Æn. Omni di-
tione tenerent. Serv. exponit, Potestate
Omnis enim potestas dictis constat, i. e.

imperio. Hinc idem ibid. Æternis regit
imperiiis. Et: victor ditione premebat.
Et. 7. jam tum ditione premebat. Et 10.
magna ditione jubeto Carthago premat
Italiam. Gloss Dition, ἐξουσία. Ditiones,
ἐξουσίαι. Sub Ditione igitur esse dicitur de
ijs, qui sub imperio sunt ac dominatione.
Vid. quæ incomparabilis noster Claud.
Salmas. notat observat. ad jus Att. & Ro-
man. cap. XXVI.

A *Tharaid.*) Respexi eò, quod notant
Historici temporibus Abrahami invalu-
isse idololatriam, ex eoq; quod ille filium
immolare volebat, Lycaonem in Arca-
dia ansam sumfisse sæviendi in filium su-
um. Vid. Voss. Idololatr. libros immensæ
eruditionis. Ab Ægypto demanavit ad
Phœnices, ab his ad Græcis, ab his ad Ro-
manos.

Phryg, *terr.*) Arabia terra. Plaut. Tri-
num. Italia Terra. Cato. Galliæ mulieres,
Sallust. Nisi malis ibi ἐλλάδ' ἢ quàm ἐλλά-
δας γυναῖκας, uti volunt alij. Ita notat Grü-
ter. à senec. dictum, Machæra Hispania
Benefic. l. 5. 24. Meurs. ad Lycophron.
plura.

τὰν-

Tanta) Pro tot. Plauti Casin. Amphitruon. Bacchid. Et quanta pro quot Latinis usitatum fuisse docet Stewech. ad Veget.

Honores Pro cultu Usitatissimum Poetis & Oratoribus. Tacit. Annal. 15. Deum honor. Val. Flacc. l. 1. Poscet honos. Tacit. l. 4. Augusti honor. Lar ap. Plaut. Aulul. Honorem pro sacrificio s. cultu dixit, ut Maro Æn. 3 perfecto lætus honore. Ita & Græci πρῶς usurpant. De quo Fr. Lindebruch. in Terent.

Purpura) Pers. Sat. 2. In sacro quid facit aurum. Quem versum susurrasse Alexandr. Severum Imperat, inter alios scribit Dion. Gothofred. LL. XII. Tabb.

Marmoris Herm.) Ita Græc. βωμὸς λίθου, αὐλὴ καλάμης, σέφανος χρυσοῦ. ovid. valvæ argenti. i. argentæ s. ex argento.

Mage cecior.) Virgil. Cul. Queat optato magis esse beatiorævo. Plauti magis dulcius. Boeth. l. 3. mage dulcior. Alcim. l. 1. magis sublimior. Arat. l. 1. magis rectius. Aristophan. μάλλον ὀλβιώτερος. Nansi. Marc. 6. μάλλον περισοότερον. Plaut. Menæchm. magis majores nugas Pœnul. 2. 2. mage contentiores. Boeth. l. 1. 4. ma-

gis

gis tutior Scipio Gentil. Parerg. l. 1. c. 27.
Ictis talia frequentari notat, His adde,
quod observo, illud Achill. Tat. l. 5. ἡδίων
μᾶλλον. Ubi Salmasius noster ταμείον illud
τῶ πάντος, inquit. Ita & Latini loquuntur,
præcipuè veteres, magis suavior. p.
m. 660.

Aurum Del.) Acutissimus meus Zin-
zerling. ad Val. Flacc. l. 1. Aurum pro fide-
re dici notat, & adducit è Martian. de,
Nupt. Phil. l. 1. venero sociatur auro ex
l. 2. Phosphorus aurato auro nitens. Et re-
ctè. Hinc illa Virgili, aurea Phoebe aurea
sidera. Et Homer. χρυσῆς ἀπὸ σελήνης. Euri-
pid. χρυσεόκυκλον Φέγγος. Et. χρυσεοβόσρυ-
χος. Pindar. χρυσάριματον dicitur.

Glandes) Sulpitia Satyr. Non aliter
&c. Glandibus & puræ rursus procumbe-
re lymphæ. Primos enim homines glan-
de pro cibo usos docet Plin. qui & l. 7. c.
56. à Cerere frumenta inventa, scribit.
cum antea vescerentur. glande. Ad quem
locum v. erudita multa apud Dalecamp.

Græc. oracul.) Quæ quando cessave-
rint, & alia jucunda vid. apud Neandri
Synops. Chronic, adde Peucer. de Divi-
nat.

nati Notum est illud ad Augustum παῖς
ἰβραῖοις κελεταί με &c.

Orgia Nocturna.) Flav. Blond. l. 2. Romæ
triumph. Hæc latè persequitur, & nudos
viros cum feminis noctu hæc sacra pere-
gisse memorat. Nocturna sacrificia ap-
pellantur in LL. XII. Tabb. διαπανυχια-
σμοί. v. plura apud D. Gothofred. in LL.
XII. Tabb.

Turbare) Tacit. An. 4. cum repente
turbare fortuna cœpit. Cic. Servilius o-
mnibus in rebus turbârat. Plaut. Mostell.
Pergam turbare porrò Cic. Terra movet
pro movetur. 6. Æn. turbant ostia Nili
Agell. l. 18. c. 12. Wower. ad Petron.
Taubm. in Plaut. & Virgil. alios.

Choas) Lat. inferias dixerunt. Festus:
inferiæ, sacrificia, quæ Dis manibus infe-
rebant ab inferendo enim dicta. Æn. 3.
v. 67. Inferimus tepido &c. Vocabulum
fuit funebre. χοαὶ autem ἀπό τῆς χέειν à fun-
dendo. Fundebant D. M. vinum, mel, lac,
aquam &c. v. Turneb. Adversar. l. 14. c. 4.
& Gothofred. ad LL. XII. Tabb.

Faciebant) Ut infr. operati. Quæ duo
solemnia verba sacrificiorum. Virgil. Cū
faci-

faciam vitula. Horat. sacris operate. Carra
l. 5. Agnâ jovi facit. Et. Manibus lacte
fieri. Censorin. Facere hostiâ Columell.
l. 2. facere catulâ. Briffon l. 1. Formul. Qui
sacrificabaut facere dicebantur, quem ad
pag. 18, 19.

Procell.) Catull. ep. 27. Omnia dicta fa-
ctaq; ventos irrita ferre ac nebulas aëreas
finis. Et Nupt. Pel. & Thet. quod Carmen
malè Argonautica vulgò vocatur, Irrita
ventosæ linquens promissa procellæ. Et
ibid. cuncta aërei discerpunt irrita venti.
Tibull. l. 3. el. 6. Lucan. l. 5. In ventos im-
pendo vota. Petron. cum ventis litigo.
Lucret. ne vento verba profundam.
Hebr. תהל לזנב Gr. εἰς ἄδ' ἐν περραίνεταί. Pha-
lar. ep. 141. Talia sunt. Virgil. diverberat
ictibus auras. Achil. Tat. l. 2. σκιαμαχεῖν πρὸς
τὸν αἴρα. Adag. πολλὰ μάτην κεράεσσιν ἐς αἴρα
θυμαίνοντα. Et: ἀνέμῳ διαλέγει Athen γῆ καὶ
ἔρανῳ λαλεῖν. Phrasis etiam sacris literis tri-
ta. Plaut. Mostell. fabulari vento, vocat.
Virgil. mandata auris discerpta.

Exequar) An Exequar scribendum vid.
Jul. Cæsar. Scaliger. de Caus. L. L. l. 1.
6. 34. Præpositionem Ex &c. A quò o-
mnes

omnes dissentiunt. Rothius de Orthographia Dilherr. Apparat. Philolog. L. Carrio in Val. Flacc. Alij

Acer hiems) Claudian. laud. Hercul. Fama celer. Petron. Fama volucer. quomodo omnes MSS legere observat Wower. Ennius: acer hiems fit. Priscian. & serv. ad 6 Æn. scribit, veteres etiam dixisse alacer tam foem. quam mascul. gen. vid. Voss. & Wower.

Extemplo) Vix erit, ut omnes sciant, quid sit. Templum antiquis erat locus patulus & conspicuus. Hinc extemplo idem quod ilico i. e. e loco. Festus in Contemplor. Hæc Joan. Meurs. At Scalig. conjectan. Extemplo, inquit, verbum est sacrorum sicut ilicet, judiciorum. Ut enim hoc dimisso senatu sic & illud sacrificio patrato à præcone pronuntiabatur, quo significabatur, ut templo exirent. Quod quia citò fiebat, inde pro Citò & properè sumi coeptum De illo Illico v. jucunda apud Freins hem in Tacit. Hist. l. 4. c. 34. 4.

Flumin. flamm.) Hinc Undare dixit Virgil. l. 12. volutus ad coelum undabat vortex. Lucan. l. 5. Ceu siculus flammis urgen-

gentibus Ætnam Undabat apex. Pindar.
Pyth. 1. πυρὸς παγὰς καὶ ποταμῶν. & : ἀφαι-
σίου κρηνῶν vocat de Ætna loquens. Hæc
notat Weitz. ad Dracont. cui adde quod
observo in Achil Tat. l. 4. πηγὰς πυρὸς.

Concutiet) Convellere significat & Ever-
tere. Gr. καταλύειν, quod ita alicubi vertit
Cl. Salmas. & defendit adversus Advo-
cat. Pariens. Decutere est deijcere, Excu-
tere, eijcere, quod Comico quaterere foras.
Poeta, quaterere opida bello. Maro II. Æn.
fundamentat quatit. totamq; &c. Idem
alibi concuti funditus urbem dixit. Hæc
Salmas. ille Diis per omnia quàm homi-
nibus propior. Observatt. ad jus Att. &
Rom. c. 10. Adde Tacit. hist. l. 1. c. 52. &
l. 2. & l. 3. c. 28.

Aratro) Horat. l. 1. od. 16. Imprimeretq;
muris hostile aratrum. Acro. Condendis
atq; evertendis urbibus hic mos fuit, ut
aratrum imprimeretur. Et virg. l. 1. Æn.
Spartian. & Lipsi⁹ in Admirand. IC. Mo-
destin. l. 2. quib. mod. ususfr. amitt. si u-
sus fruct⁹ civitatì legetur, & aratrum in eā
inducatur civitas esse definit. Hotomann.

Vertit) pro vertitur, vulgò: Vertente
anno.

anno. περιπλομένως ενιαυτῶ Homer. Virgil. &
Val. Flac volventibus annis. Nonn. ελισσ-
σομένοιο χρόνος. H. Grot. filv. l. i. Ter ergo
septem lubrica circulos Evolvit ætas?
Virgil. Prora avertit. Nox præcipitat.
Cic. Terra movet; Virgil. 7. l. venti po-
fuere. Plaut; iræ leniunt v. N. supr.

Antris) Cassiodor. de ijs qui in metallū
damnantur. Intran̄t homines caligines
profundas, vivunt sine superis exfulant
à Sole.

Soles) Primus observo in Græcis illud
Achill. Tat. l. 2. τρεῖς ὀλας ἡλίους. Virgil. me
condere soles. Falluntur qui soles pro di-
ebus plurativo tantūm dici notant. Et
soles melius nitent. Horat. Virg. 2. Ge-
org. novos soles, 3. incertos Soles. Et Cir.
v. 37. Purpureos inter Soles. Sed vid. Ca-
taub. ad Suet.

Transire) Ita rectissimè legitur in Sal-
lust. quod explicant quæ seqq. transeunt
veluti peregrinantes. Vid. Carrion. Po-
pman. Pontan Taubman. Grütter al.

Patrios spect. penar.) Aureum est illud
Baudi Heroic. l. 2. ep. 15. quod ira claudit.
Patrio mens reddita cœlo est. Hujus est
fons locus ille philipp. 3. Et vide mihi
quàm

quàm aptè conveniat cum illo Apostoli:
ἄκ' ἔχομεν ὡδὲ μένυσσαν πόλιν, illud Sallusti:
transire vitam.

Claustris) German. vocant Clausen. Huc
respexit Baud. Heroic. l. 2. Claustrales fu-
rias.

ignibus) iris. Usitatissimum poetis. I-
gnescunt iræ. Virgil. II. Æn. Val. Flacc.
l. 1. irarum ignes. Homer. iratum depin-
gens, ὅσπερ δὲ πυρὶ λαμπέτων τι εἰκτὴν. Nazian-
zen vocat iram χόλον πυρόεντα. Et Homer.
eam ἐν σήθεσιν ἀέξεσθαι scribit ἢ ὕτε καπνόν

Defixus) Defigere est in stuporem redi-
gere Val. Flac. l. 6. v. 503. & v. 534. & l. 7.
v. 82. mœsta stabat defixus in ira. Papin.
I. Thebaid. v. 490. Hæc doctiss. Zinzer-
ling. ad Val. Flacc. l. 5. Adde Tacit. I.
Ann. ob metum defixus. Cic. 4. Acad. de-
figunt animos. Puto inde esse, quod ocu-
los solemus in terram defigere. Unde &
pudoris est. Homer. κατὰ χθονὸς ὀμματὶ
πῆξας Virgil. I. Æn. Dum stupet, obtutuq;
hæret defixus in uno. Hinc id. ib. v. 565.
Didonem, vultum demissam introducitur
loquentem. Tale est & apud Achill. Tat.
l. 1. & l. 4. Defigere oculos solo dicit.

La-

oli:
stl:
Huc
s fu-
s. I-
acc.
oin-
ian-
ner.
v
edi-
l. 7:
oin-
zer-
t. 1.
de-
ocu-
e &
l. 11:
uq;
565.
ucit
Tat.
cit.
La-

Lactant. l. 2. Hinc & in animis defigere
Cic. & Phil. II. oculos spe & mente defi-
gere.

oscul. limin.) Limina templorum pro-
cumbentes osculabantur veteres. Tibull.
l. I. el. 2. Non ego dubitem procumbere
templis. Et dare sacratis oscula limini-
bus, ut recte emendat Douza. Postes
etiam osculantur Virgiliani illi l. Æn. 6.
spolio & illi ornabantur. l. 2. Turneb.
l. 25. c. 4. notat, postes etiam fertis inum-
bratos. Liminibus attribuebant Vestam
unde & Vestibulum dici putatur. v. Tur-
neb. l. 26. c. 23. & l. 12. c. 5. Inde nec fas
novam nuptam pede limen tangere.
Carrio. l. 7. Val. Flacc. Briffon. de vet.
nupt. & Fr. Hotoman. Muret. Var. Lect.
l. 19. & 1. Douz. in Tibull. N. Chytr. in
Galat.

Diales) Ovid. III. Fast. & Agell. l. 10. c. 15.
Gothofred. ad LL. XII. Tabb. De Ar-
valib⁹ vid. & Dalecamp. ad Plin. l. 17. c. 24.

Albata Fid.) Cana Fides & Vesta. I. Æn.
Horat. I. od. 35. Albo Fides velata pan-
no. Acro: Albo panno velabantur qui
faciebant Fidei. Scalig. explicat. numm.

D

Con

Constantini ep. l. 3. & apud Camerar.
hor subseci v. Centur. 3.

Zonas) Veteres in zonâ gestabant pe-
cuniam. Hinc illud: Zonam perdidit.
De qua *Cæsar* l. 5. adag. 15. Militum ta-
men præcipuè fuisse legitur. Iam pridem
in Alex. Miles non timet nisi vestitus,
calceatus, armatus & habens aliquid in
Zona. vid. alia docta Orat. J. Cæsar. Sca-
lig. INEPTI. Adde à me Achil. Tat. l.
3. p. m. 594. & 175. εἶχομεν δὲ ὀλίγον χρυσίου
ὅπερ ἐτύχομεν ἐζωσμένοι. Ubi Salmasius, Hic
enim mos veterum fuit, Græcorum La-
tinorumq;. De hac zona intellexit Pe-
tron. cum dixit, miles præcingitur auro.
ἐζωσται τὸ χρυσίον. & l. 4. viaticum omne in
colume naufragio eripuisse se inquit
Clitophon, ὁ γὰρ Σάτυρος ἐτύχεν ἐζωσμένῳ.

Princeps nostr. Dor.) Est Rhenus omni-
um clarissimus Cæsar. l. 4. Comm. Hero-
dian. l. 6. Bernhard. Müller. descript.
Rhen. l. 6. observat totius Rheni longi-
tudinem à primo capite usq; ad mare in
quod se exonerat milliar. german. esse
149. stadior. 13. v. Pompon. Mel. l. 3. Va-
dian

dian. epist. ad Agricola. Leonhard. Thur-
neisser. l. 5. & 6. De fluminibus Europæ.

In fam porta) Porta illa est Carmentalis. Virgil 8.
Æn. Carmentalem Romano nomine portam ubi
vid. plur. Postea dicta est Scelerata à Fabiis 300,
qui per istam in bellum profecti ad Cremeram flu-
vium occisi sunt. Ovid. 2. Fast. Ire per hanc noli
& quæ seqq. Carmentem autem dictum volunt quasi
carentem mente.

Obliqua tue.) Virgil. transversa tueri. Flacc. l. 2.
Argon. transversa tuentem Cerno. Apollon. l. 2.
ὄμματα λοξὰ παραστροφῶνται. Virg. 2. Geor. v:134.
torva tuentem. Val. Flacc. l. 1. tranquilla tuens Vir-
gil. stabat acerba fremens. Oppian. Cyn. l. v. 263.
ἄμειλιχα φυσιόωντες & seq. vers. μεγάλα χρεμέ-
ζοντες. Claudian. Dulce micant oculi. Virg. suave
rubens hyacinthus. H. Grot. horridū crepant dentes
Virgil. Horrendum stridens. & l. 4. Æn. Multa rela-
ctantem. Val. Flacc. l. 3. sævit acerba fremens. Ter-
tullian. de Patient qui cæca vivunt. Plura Just. Zin-
zerling. p. m. 425. ad Val. Flacc. & J. Weitz. in Corp,
Virgil. v. 9.

Metachalci) Eisenach. Lusi ad metri convenien-
tiam à μετα & χαλκός.

Sedet) Sedere est Auctoribus pigrum esse Do-
nat. ad Ter. Adolph. act. 4 sc. 5. sedere propriè i-
gnavæ cessationis est. Ut Virgil. Æn. ii. sedeant spe-
ctentq; Latini. Cic. Quid sedes Verres? Ita Græc.
καθῆσθαι. Idem Donat. Æneid. 9. sedentem Turnum

exponit otiosum. Sueton. Cæsar. c. 4. Desidere, inquit, Torrent. in Comment. eleganter dixit pro remisso animo esse atq; otiosè agere. Unde & Deses & Desidia.

Terror) Sumsi mihi hoc & cæsurae beneficio produxi, ut infr. Hic tua te jam sella manet, hic alter Elias. Ovid. 3. Fast. Ut redijt animus. Virgil. Omnia vincit amor. Lucan. l. 2. v. 338. H. Grot. hæc observat. Dum sanguis inerat. Et: sanguis ibi fluxit Achæus. Val. Flacc. Sanguis exuberet ulna. Cæsura, inquit Cæsar Scalig. est indifferens.

Fortis) Ex ingenio famæ quæ in incerto esse solet & in magnis plerumq; ambigua ut inquit Tacit. Ann. l. 3. c. 19,3.

Auras) animas Virgil. Spiritus hos regit artus Homer. αὐτμὴ ἐν σὴθεσσι Nazianzeno πνεῦμα τὸ δὴ θεότητος αἰδέεσθαι ἐστὶν ἀπορρώξ. Et: Phocylidi πνεῦμα. Unde à Pythagor. vocata fuit ἀπόσπασμα θεῶν.

Spartaciam) Gladiatorium bellum movit Romæ. De quo Florus lib. 3, 19. 20, Plutarchus in Crasso. Lucan. l. 2. Quæ seqq. præivit Claudian. l. 2. in Rufin. Catull. Horat. alij.

Cinxia) ζώνια. Arnob. l. 2. advers. Gent. Unctionibus superest Unxia, cingulorum replicationi Cinxia. Martian. l. 3. Iterducam & domiducam, Unxiam, Cinxiamq; mortales puellæ debent in nuptias convocare. Notandum actui nuptiali cuiq; peculiare nomen à gentilib. additum. A matrimoniorum

con-

conjunctione Juga *ζυγία*, à mulieris in domum
mariti deductione, Domiduca & Iterduca, à cingu-
lo novæ nuptæ Cinxia, ab unctioe Vnixia juno ap-
pellata fuit. v. Barn. Briffon. De nupt. p. 50. & seqq.

Pleraq; *cuncta*) Eugraph. vet. Ter. interpr. ad An-
dr. a. 1. l. 1. Apud antiquos ista dictio ponebatur
ut omnes supervacuum fieret, & superior tantum
sermo propriam significationem contineret. Phorm.
a. 1. sc. 3. etiam occurrit. Donat. hic & Andr. a. 1.
l. 1. errare dicit eos, qui τὸ pleriq; *παρέλκειν ἀρχα-
ισμόν*. Nævius. Pleriq; omnes subiguntur. Scalig.
l. 7. Poetic. c. 3. inquit: Pleriq; omnes figura per e-
mendationem augens &c. vid. auct. & Serv. ad 1.
Æn. & J. Calpurn. ad Heaut. 4. l. 7.

Tum Pater) Novi Theologum, qui statuere sole-
bat Apocal. 14, 6. Angelum illum secantem medium
coeli esse Lutherum, quem septimæ supremæ plagæ
comites premebant. judicent Theologorum *γνή-
σιοι παῖδες*

Dabit ire) Talia sunt: Dederat comam diffunde-
re 1 Æn. & l. 5. Donat habere viro & l. 10. Armaq;
Lauso Donat habere humeris & l. 9. moriens dat
habere nepoti. *δῶκεν ἔχειν*, Oppian. Cyn. 1. & hal.
2. 16. v. *δῶκαν ἔχειν*. & Cyn. 3. v. 240. *φέρειν ὡπλι-
σας*. v. Rittershus. l. 1.

Assâ) sc. voce. Græcism. Hujus generis silvam vi-
debis apud Voss. Art. Grammat. Nonius: Assa vox
est ore tantum prolata, nullis adhibitis tibiis aut in-

strumentis talibus. v. Passerat. Non solum autem
vox dicitur assa, quæ sine tibiis, sed tibiæ etiam assæ
quæ sine voce. Nam assum, solum, merum est, inquit
divinus J. Scalig. ad Varron.

Compositus) Vid. notata ad Orat. de Cont. Philo-
log Respexi hic eò, quod notum est, à Loiolitis effi-
ctum horrible illud de ablato per satanam cadave-
re Lutheri. Et constat, à Carolo V. laudando omni-
bus seculis Heroe flagitasse sacra illa capita, ut ma-
nes Lutheri sollicitaret, quos ille hæc voce repressit:
QUIESCANT MORTUI. οὐχ ὅστιον φθιμένοισιν ἐπι-
ἀνδράσιν εὐχετάααα. Ethnici est.

Somnia) Notum est illud Zwingli de **NOCTUR-
NO MONITORE**, quem ater ne fuerit analbus nes-
cire se fatetur. Neq; est quod hic flagellet Theologos
nostros Massonius ille personatus, eo nomine quod
ista verba suggillent, cum sit proverbium Latinis au-
ctoribus frequens. Puto istos viros nec tantulum
ignorasse. De quo alibi.

Limen) Virgil. ecl. 5. insuetum limen Olympi.
Rectè legimus ita præ illo Canteri lumen. Quod &
præferat licet Vir doctus ad Val. Flacc. Est enim Po-
etarum: limen Olympi ἀπὸ βηλῆδεσσι οἰοῖο Ho-
mer. il. α. Ennius: è coenaculo coeli. Atq; huc putò
re spexit Maro: Idem Vir doctus ad Val. Flacc. Ovid.
2. Metam. in illo versu

Argenti bifores radiabant limine valvæ

Non ferendam lectionem putat, & reponit lumine.
Vix est ut cum illo faciam. Nam poeta ibi splendo-
rem

rem regiae solis descripturus à limine i. e. frontispicio orditur. Præpositionem autem more Poetico reticet. Initio dicit: eburnitidum fastigia summa tegebant, Deinde ad limen pergat, ubi introeundum erat, ibi valvas argenti radiare scribit. Ineptum foret, radiabant lumine. A potiori parte domus quærit encomium. Tale quid vide apud Hom. odyss. ubi Alcinoi regiam depingit. Hunc dissensum & si quæ alia in his studiis inter nos ambiguntur veræ concordiae sinceriq; affectus vicissim securi incolumi amicitia & fovemus & propugnamus & lectorem amicæ litis arbitrum facimus, inquit admodum eleganter Freinshem. Tacit. Ann. 12, 11, 4.

Patrone) Antiquis differebant Patronus & Advocatus. Hic παράκλητος, inde dictus, quod ut plurimum solet advocari. Postea passim Advocati appellari cœperunt, omnes omninè qui agendis causis quoquo studio operabantur, ut ait Ulpian. leg. 1. π. X. D. de extraord. cogn. Olim autem si fuere *Amici*, & ab amicis ad testationem ad vocabantur faciendam. Sub imperatoribus nulli tales Advocati noti fuere. Patroni autem Gr. συνήγοροι dicti fuerunt illi qui causas orarent. Unde Patronus causarum inquam significationem malè abiit Advocati nomen. Vid. Observat. ad jus Att. & Roman. c. ult. Salsium, ubi more suo fusè & invidendâ eruditione hæc & alia multa docet. In quo magno & charo nomine claudo.

DOMINO JESU SIT HONOR, LAUS
ET GLORIA! SCA:

SCAZON

Eruditisimo Capiti

JOSUÆ ARNDIO, Lutherum recitanti publicè

EVax Quirites! lancinata Majestas
Secli revixit. naniq; Thymbraei
Pollex eburnus publicas averruncat.
Jam barbarorum plectitur laboratis
Agmen catenis, ARNDIUS triumphatum
Jam tundit Orcum! Spiritumq; LUTHERUS
Nulli secundum celicumq; presentat.
Hinc fascinus Tel talibus solum fas est
Magno LUTHERO plausibus parentari.
ARNDI! favebit Belgium Tuis ausis.
Famulamq; Fama buccinam redonabit,
Nec postumabis, quos stupemus, HEROAS.

Studiosissimi adfectus causa

L. M. Q.

scriptus

à

Conrado Thamnitio, Thoruniensi

O,

ti

RIIS

causa

Q.

unienfi

5777

100

ULB Halle

3

004 954 394

V07

Inches

Centimetres

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

8 7 6 5 4 3 2 1

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

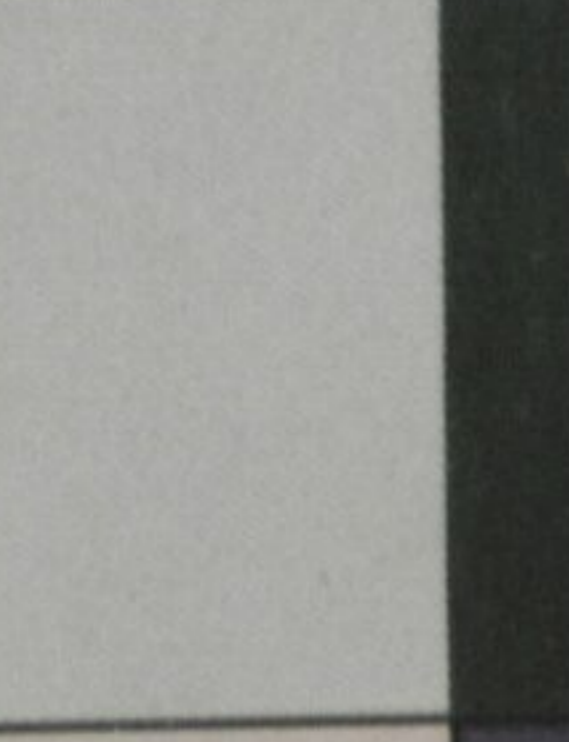
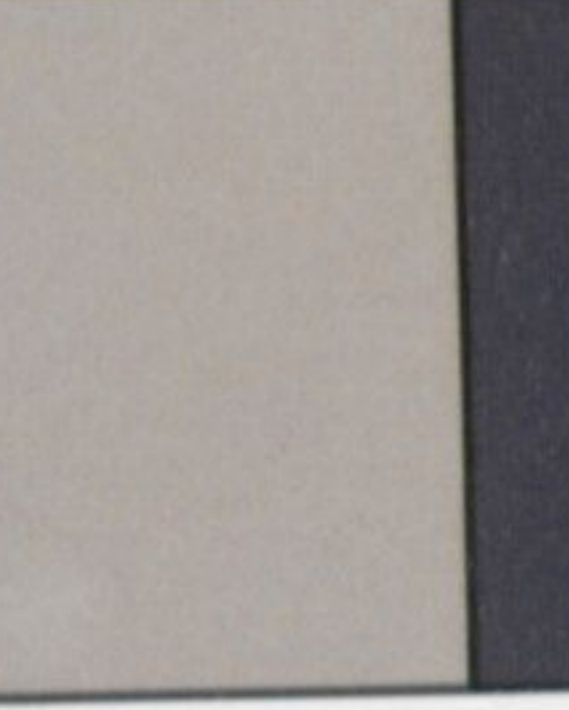
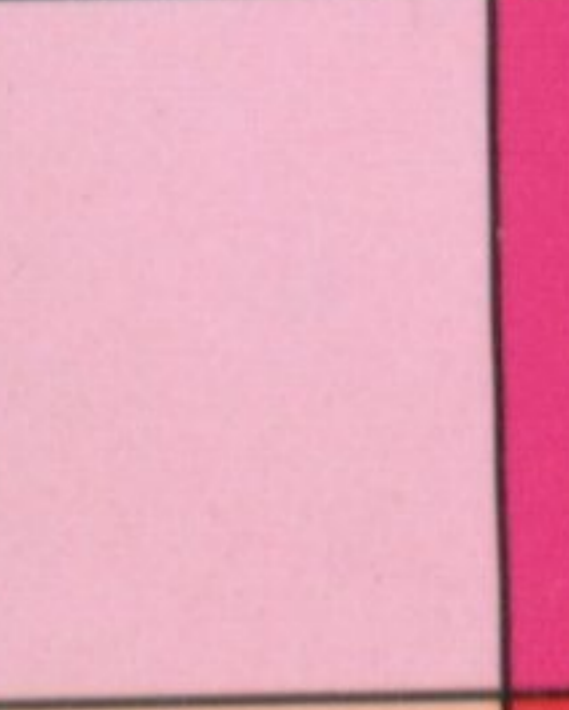
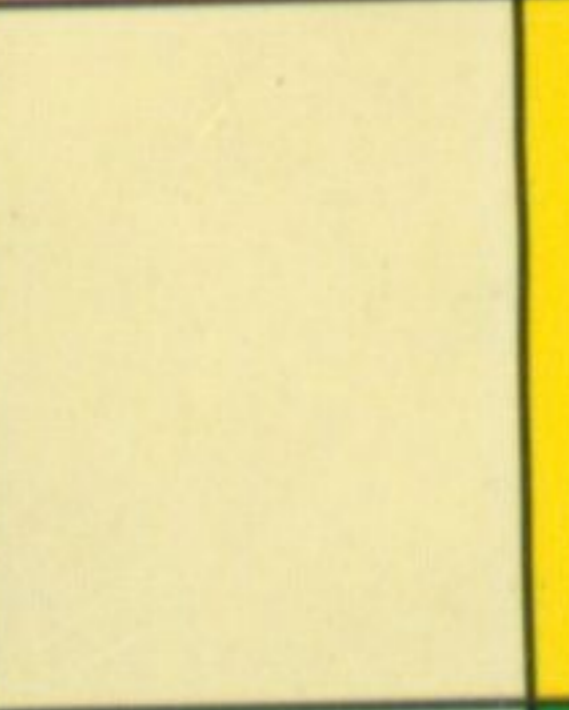
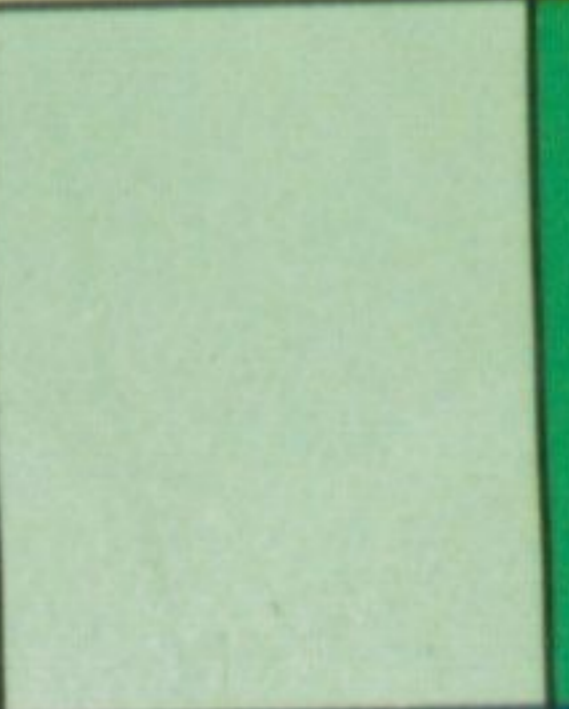
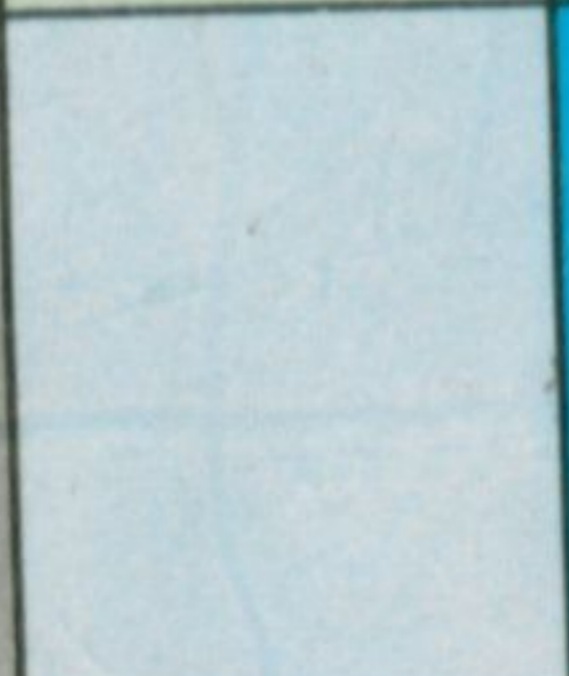
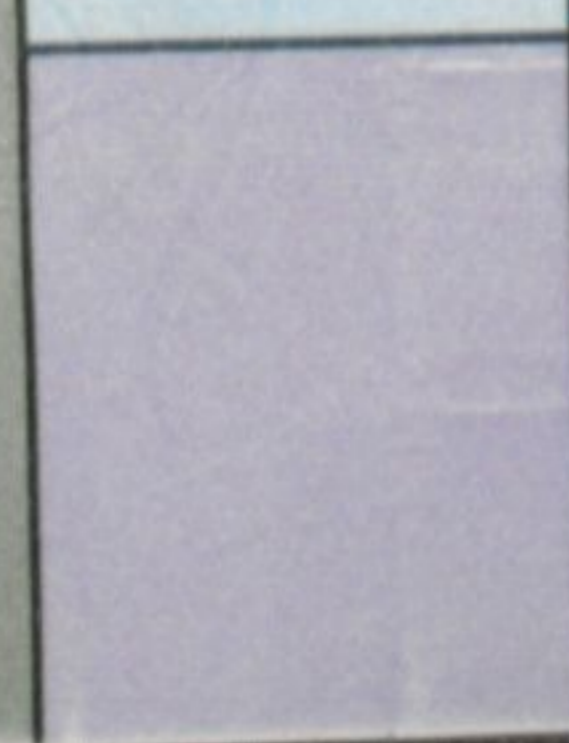
3/Color

Black

Kodak
LICENSED PRODUCT

© The Tiffen Company, 2000

KODAK Color Control Patches

I

N

quam
na fide
Poëfec
immen
bus. N
dendæ
tis caciun
nisteria
um mentū
potiūs
os igeat, qu
us fid
THus sun
nabo.
is pasum &
fferre
n. ntrà t
aveni.